

AFNEMENDE AANDACHT VOOR ISRAËL OF VOOR JEZUS?ⁱ

Piet Guijt en Steven Paas

Op 6 april werd in Ede een speciaal Israëlevennt gehouden, georganiseerd door het Centrum voor Israëlstudies (CIS). Een van de sprekers was de christelijke gereformeerde predikant dr. C. P. de Boer uit Sliedrecht. In het Reformatorisch Dagblad van 7 april (Jan van Reenen: ‘Aandacht voor Israël ebt weg’) en het Nederlands Dagblad van 8 april (‘Pieter de Boer: Israël geen vriend maar broeder’) werd er aandacht aan besteed. En op 13 april stond op CIP.nl de samenvatting van de lezing van ds. De Boer. Hieronder plaatsen wij enkele kritische kanttekeningen bij de inhoud.

Vooraf benadrukken we het met ds. De Boer te betreuren dat de Joden veel onheil is aangedaan (denk aan o.a. de Holocaust) en dat we moeten strijden tegen antisemitisme. Ook wij beseffen met dankbaarheid dat wij, inclusief de Joden zelf, bijna de gehele Bijbel aan Israëlieten te danken hebben.

Ons bezwaar is echter dat De Boer het door hem veronderstelde wegebben van de aandacht voor Israël onvoldoende onderbouwt. Immers, zijn stelling dat Israël vandaag relatief minder aandacht geniet, kan moeilijk standhouden. De staat Israël is economisch en militair (als kernmogendheid) van groot gewicht en dat speelt in de internationale politiek een belangrijke rol, ook in de seculiere wereld die met Bijbel en God niet rekt. Het argument dat die aandacht voor Israël definitief wegebt omdat steeds minder mensen naar de kerk gaan, gaat dus niet op.

Zijn andere argument lijkt op het eerste oog steekhoudender. Hij zegt namelijk dat kerken en de moderne theologie in hun interpretatie van de Bijbel en in hun

‘veranderde’ uitgangspunten voor exegese (‘nieuwe hermeneutiek’) de hedendaagse cultuur laten heersen over de Schrift, waardoor hun erkenning van het Schriftgezag afneemt. De Boer kijkt daarbij niet alleen naar de naoorlogse geschiedenis van de Gereformeerde Kerken in Nederland (GKN), met Berkouwer als door hem berucht geacht voorbeeld, maar ook naar de recente geschiedenis van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv). Hij waarschuwt eveneens zijn eigen Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) en de Gereformeerde Bond in de PKN. Die zouden worden bedreigd door een ‘theologisch proces’ waardoor uiteindelijk de Schrift zou worden gereduceerd tot ‘gedateerde oorkonden’ waaruit hooguit voor nu wat ‘tijdloze waarheden’ kunnen worden bijeengesprokkeld. Dat zou dan de reden zijn waarom naar zijn waarneming de vermeende unieke plaats van Israël als Gods verbondsvolk onder christenen steeds minder wordt erkend.

We laten hier maar in het midden of De Boers taxatie van afnemende Schrifterkenning van verschillende kerkgenootschappen werkelijk klopt. Afgezien daarvan loopt zijn redenering namelijk al vast. Want die gaat alleen op als erkenning van het gezag van de Schrift werkelijk zou vereisen dat we moeten geloven dat Israël, ofwel het Joodse volk, in nieuwtestamentische zin nog steeds de positie van uniek verbondsvolk van God inneemt. Wij menen dat dit niet het geval is. Juist De Boer zelf hanteert een hermeneutiek (uitgangspunt voor interpretatie) waarin geen recht wordt gedaan aan de samenhang van de Bijbel.

In zijn weergave van Gods heilsplan in het Oude en Nieuwe Testament isoleert De Boer Israël van Gods bedoeling met de wereld. Maar de Bijbel laat juist zien dat het volk Israël slechts gedurende de beperkte tijd van Gods oudtestamentische openbaring heeft gediend als Zijn bijzondere instrument, om in een aparte gestalte van het genadeverbond aan alle volken en de hele wereld de genade en het recht van Zijn heilsplan te tonen. De bedoeling van dit etnische Israël is vervuld in Christus. Dat wil zeggen: alle geschiedenissen, profetieën, wijsheid en poëzie van het Oude Testament hebben alleen in Christus wezenlijke betekenis gekregen. En die betekenis komt vooral tot uiting in Gods aanbod van genade aan *alle* mensen van *alle* volken, inclusief het Joodse volk. Als adres van Gods genadevolle aanbod hebben de Joden en ‘heel’ Israël dus niet afgedaan, maar hun positie als uitzonderlijk ‘volk van God’ is afgerond. Het enige nieuwtestamentische ‘volk van God’ is de gemeenschap van hen die in Christus geloven. Prachtig dat door de hele geschiedenis heen ook heel veel Joodse mensen tot die Kerk of Gemeente hebben behoord, en behoren.

Overigens is de veronderstelling van De Boer dat de belangstelling voor Israël afneemt, ook nog om een andere reden feitelijk onjuist. Immers vele christenen worden al jarenlang overspoeld met visies over ‘Israël als Gods verbondsvolk’ via onder andere lezingen van ‘Christenen voor Israël’, tv-uitzendingen van *Family7*,

bladen als *Het Zoeklicht*, *Israël Aktueel* en boeken van onder andere Henk Bakker, Willem Glashouwer, Mark Kinzer, Oscar Lohuis, Willem Ouweneel en Gert van de Weerd.

Ds. De Boer is van mening dat Israël als etnisch volk nog steeds het specifieke verbondsvolk van God is. Dat is een ernstige vergissing, want dan zou er naast de ene ‘katholieke’ Kerk van Christus nog een ander volk van God bestaan. In de hele Bijbel lezen we inderdaad over Gods genadeverbond en over de specifieke gestalten ervan; in het Oude Testament zijn ze gesloten met Adam, Noach, Abraham, Izaäk, Jakob en Israël. Maar die oude verbondsgestalten wezen er al op dat door het werk van Jezus Christus het genadeverbond een nieuwe gestalte zou krijgen, namelijk in Zijn bloed (Luk. 22:20; 1 Kor. 11:25; Hebr.8:13). Daarin biedt God in Zijn liefde genade aan voor ieder mens van elk volk, inclusief het Joodse. Daarom ontvangt elke Jood en niet-Jood die Jezus in geloof aanneemt, eeuwige zaligheid. Hij of zij gaat behoren tot Zijn Lichaam, tot Zijn Kerk of Gemeente, het enige unieke nieuwtestamentische volk van God. Dát bepaalt onze ware identiteit.

Anders dan De Boer zijn wij het daarom volkomen eens met de door hem afgewezen opvatting van de bekende Angelsaksische theoloog Tom Wright, namelijk dat de uitzonderlijke plaats van Israël in de wereldgeschiedenis met de komst van Jezus is beëindigd. Immers, die unieke plaats is in Gods heilsplan niet meer nodig, want die is vervuld in Christus. De opvatting van De Boer dat het bestaan van de Kerk afhankelijk zou zijn van het voortbestaan van het Joodse volk is daarom niet bijbels en dus onjuist. Immers, onder het nieuwe verbond in Christus’ bloed is er licht gevallen op de wezenlijke aard van Gods heilsplan, namelijk dat het gaat om wedergeboorte (Joh. 3:3). Daarom zijn zowel Joden als niet-Joden alleen maar afhankelijk van (het geloof in) Jezus Christus.

Ds. De Boer spreekt ook nog over Israël als een broeder. Maar wie zijn onze broeders en zusters? Is onze Broeder niet allereerst Jezus Zelf? (Joh.20:17; Rom.8:29; Hebr.2:11,12). En zijn de broeders en zusters van Hem niet zij die de wil van God willen doen? (Mk. 3:35). En begint het doen van de wil van God niet met het aannemen van Zijn geliefde Zoon als Verlosser? (Joh. 3:16). Het blijft opvallend dat de Naam van onze Heiland in het verslag van de CIS-bijeenkomst ontbreekt. Uiteraard geloven ds. De Boer en de andere sprekers in Jezus. Maar staat die Naam ook centraal in hun Israëlvisie? Immers, juist de Persoon en het werk van Christus zijn wezenlijk voor de betekenis van Gods genadeverbond met mensen. Ras, etniciteit en nationaliteit spelen daarin geen bepalende rol, maar wél wedergeboorte door het geloof in Christus, in Wie Gods genade er is voor mensen uit *alle* volken.

Tot slot. Volgens ds. De Boer is er sprake van een uitzonderlijke onopgeefbare verbondenheid tussen de Kerk en Israël ‘vanwege Gods verbond met het Joodse

volk'. Maar naar ons inzicht is de Kerk (of Gemeente) de gemeenschap van gelovigen die onopgeefbaar verbonden is met *Christus*. Zonder (geloof in) Hem is er geen verbondenheid. Het is daarom voor ons de vraag of in de theologie van De Boer en het CIS niet de aandacht voor Israël, maar juist de aandacht voor de centrale betekenis van Christus aan het wegebben is.

Drs. Piet Guijt is zelfstandig Bijbelonderzoeker. Dr. Steven Paas is theoloog. Hij publiceert over o.a. kerkgeschiedenis, zending en opvattingen over de verhouding tussen het Oude en het Nieuwe Testament.

ⁱ Dit artikel is op 21 april 2022 gepubliceerd door Christelijk Informatie Platform, <https://cip.nl/cip+/90661-afnemende-aandacht-voor-israel-of-voor-jezus/HUtWUgdcUnN1bRoYRk4QchMUGBY>